

छात्र/छात्रा नाम: _____

अनुक्रमांक: _____

अर्धवार्षिक आकलन परीक्षा - सितम्बर 2025

कक्षा - 7

विषय - संस्कृतम्

समय: 120 निमेषाः

पूर्णांका : 60

निर्देशाः

1. सर्वप्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
2. प्रश्नसंख्या 1 तः 15 पर्यन्तम् प्रत्येकः एकं अङ्कं धारयति। बहुविकल्पीयेषु प्रश्नेषु सम्यक् विकल्पे (✓) चिह्नं स्थापयत।
3. प्रश्नसंख्यायाः 16 तः 21 कृते द्वौ अङ्कौ निर्धारितौ स्तः।
4. प्रश्नसंख्यायाः 22 तः 27 कृते त्रयः अङ्काः निर्धारिताः सन्ति।
5. प्रश्नसंख्यायाः 28 तः 30 कृते पञ्च अङ्काः निर्धारिताः सन्ति।

(प्रश्न संख्या 1-10)

बहुविकल्पीय प्रश्नानि

10×1=5

1. पृथिव्यां कति रत्नानि?

(क) त्रीणि

(ख) पञ्च

(ग) त्रयः

(घ) षड्

2. सरस्तीरे के आगच्छन्?

(क) कूर्माः

(ख) धीवराः

(ग) मत्स्याः

(घ) गोपालकः

3. कदा शय्यां त्यजेत्?

(क) प्रातः काले

(ख) मध्याह्ने

(ग) सांयकाले

(घ) अर्धरात्रौ

4. गिरिजायाः गृहसेविकायाः नाम किमासीत्?

(क) दर्शना

(ख) मालती

(ग) गीता

(घ) मालिनी

5. त्रिवर्णः ध्वजः कस्य प्रतीकः?
 (क) अहिंसायाः (ख) धर्मस्य (ग) सत्यस्य (घ) स्वाभिमानस्य
6. रमाबाई कस्मिन् नगरे 'शारदा- सदनम्' अस्थापयत्?
 (क) दिल्लीनगरे (ख) यमुनानगरे (ग) मुम्बईनगरे (घ) कोलकातानगरे
7. लोके वशीकृतिः का?
 (क) रमा (ख) मक्षिका (ग) क्षमा (घ) रत्न
8. वटरूपेण तपोवनं कः प्राविशत् ?
 (क) इन्द्रः (ख) शिवः (ग) यमः (घ) नारदः
9. केन सह कलहं कृत्वा नरः सुखी न भवेत् ?
 (क) कुमित्रेण (ख) मित्रेण (ग) चित्रेण (घ) शत्रुता
10. शिक्षायाः मौलिक अधिकारस्य घोषणा कदा अभवत्?
 (क) 2009 तमे वर्षे (ख) 2006 तमे वर्षे (ग) 2007 तमे वर्षे (घ) 2004 तमे वर्षे

(प्रश्न संख्या 11-15)

वस्तुनिष्ठ- प्रश्नानि लिखत

5×1=5

11. विभक्तिं प्रयुज्य लिखत-
 सा _____ जलेन मुखं प्रक्षालयति । (विमल / विमलेन)
12. मम शरीरे _____ हस्तौ स्तः। (दौ/द्वादश)
13. कथनयोः समक्षे उचितपदं चित्वा लिखत
 मनसा श्रेष्ठजनं सेवेत _____ (आम / न)
14. कथनयोः समक्षे उचितपदं चित्वा लिखत
 अनृतं ब्रूयात् _____ (आम् / न)
15. वर्षाकाले गृहात् _____ मा गच्छ। (अन्तः/बहिः)

(प्रश्न संख्या 16-21)

लघूत्तरात्मक प्रश्नानि लिखत-

6×2=12

16. प्रत्ययं चित्वा लिखत-

(i) "गत्वा" - _____

(ii) कर्तुम् - _____

17. रमाबाई केन सह विवाहम् अकरोत् ?

18. कः पापभाग् भवति?

19. अद्यत्वे शिक्षा अस्माकं कीदृशः अधिकारः?

20. अधोलिखितपदेषु धातवः के सन्ति -

पदम्	धातुः
(क) करोति	_____
(ख) पश्य	_____
(ग) भवेत्	_____
(घ) तिष्ठति	_____

21. अधोलिखित शब्दानां तत्सम् शब्दान् लिखत -

(क) आश्चर्य _____

(ख) मछुआरे _____

(प्रश्न संख्या 22-27)

लघूत्तरात्मक प्रश्नानि लिखत

(6×3=18)

22. अङ्कानां कृते संस्कृत संख्या लिखत-

(क) 22: _____ (ख) 31: _____ (ग) 49: _____

23. रेखांकित पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

(क) सत्येन शांति वायुः।

(ख) व्यवहारे मृदुता श्रेयसी।

(ग) अस्माकं त्रिवर्णध्वजः विश्वविजयी भवेत्।

24. अव्यय किसे कहते हैं? उदाहरणपूर्वक समझाइए।

25. अधोलिखितान् समय वाचकान् अङ्कान् पदेषु लिखत-

7.00 = _____

4:30 = _____

9:00 = _____

26. उदाहरणानुसारं पदरचनां कुरुत—

वसति स्म = अवसत्

(क) पश्यति स्म = _____

(ख) तपति स्म = _____

(ग) वदति स्म = _____

27. समानार्थकपदानि मेलयत—

आश्चर्येण प्रसन्नतया

उल्लासेन कुटुम्बस्य

परिवारस्य विस्मयेन

(प्रश्न संख्या 28-30)

दीर्घ उत्तरात्मक प्रश्नानि लिखत

3×5=15

28. सप्रसंग हिंदीभाषायां व्याख्या लिखत -

आलस्यं हि मनुष्याणां शरीरस्थो महान् रिपुः।

नास्त्युद्यमसमो बन्धुः कृत्वा यं नावसीदति॥”

अथवा

दाने तपसि शौर्ये च विज्ञाने विनये नये।

विस्मयो न हि कर्तव्यो बहुरत्ना वसुन्धरा ॥

29. गद्यांशस्य सप्रसंग हिंदीभाषायां व्याख्या लिखत।

फुल्लोत्पलनाम सरः। तत्र संकटविकटौ हंसौ निवसतः। कम्बुग्रीवनामकः तयोः मित्रम् एकः कूर्मः अपि तत्रैव प्रतिवसति स्म। अथ एकदा धीवराः तत्र आगच्छन्। ते अकथयन् - "वयं श्वः मत्स्यकूर्मादीन् मारयिष्यामः।"

एतत् श्रुत्वा कूर्मः अवदत् मित्रे! किं युवाभ्यां धीवराणां वार्ता श्रुता। अधुना किम् अहं करोमि?

अथवा

रमाबाई संस्कृतवैदुष्येण 'पण्डिता' 'सरस्वती' इति उपाधिभ्यां विभूषिता। सा 1858 तमे ख्रिष्टाब्दे जन्म अलभत। तस्याः पिता अनन्तशास्त्री डोंगरे माता च लक्ष्मीबाई आस्ताम्। तस्मिन् काले स्त्रीशिक्षायाः स्थितिः चिन्तनीया आसीत्। स्त्रीणां कृते संस्कृतशिक्षणं प्रायः प्रचलितं नासीत्। किन्तु पण्डितः अनन्तशास्त्री डोंगरे रुढिबद्धां धारणां परित्यज्य स्वपत्नीं संस्कृत मध्यापयत्।

30. सन्धि विच्छेदं पूरयत-

- (क) ग्रामं प्रति - ग्रामम् + _____
- (ख) कार्यार्थम् - _____ + अर्थम्
- (ग) करिष्यत्येषा - करिष्यति + _____
- (घ) स्वोदरपूर्तिः - _____ + उदरपूर्तिः
- (ङ) अप्येवम् - अपि + _____
- (च) नासद्भिः - _____ + असद्भिः